

بررسی تطبیقی «رگرسیون انسانی» در نمایشنامه‌های گوریل پشمالو و هاملت با سالاد فصل در سازوکار «امر مدرن»

محمدرضا دبیرنیا*

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۲۱

کد مقاله: ۲۰۳۴۹

چکیده

نمایشنامه گوریل پشمالو یکی از جلوه‌های هنر اکسپرسیونیستی در نمایشنامه‌نویسی قرن بیستم با نگاهی سوژکتیو دنیای شخصیتی عصیانگر و فرودست به نام ینک از طبقه کارگر آمریکا را ترسیم می‌کند که در برابر صورت‌بندی‌های اجتماعی طبقه سرمایه‌دار تاب نیاورده و به دنبال هویت خود است. یوجین اونیل به عنوان نویسنده‌ای تیزبین نسبت به دگرش اجتماعی دهه‌های اخیر، فضای دو قطبی بورژوا - پرولتاریایی را خلق می‌کند که از یک طرف، طبقه بورژوازی و طرف دیگر طبقه‌ای است که باید حق خود را از بورژواها بگیرد. به پیامد این کنش معنادار، «ینک» با «رگرسیون» به فرجام می‌رسد. در طرف دیگر اکبر رادی در هاملت با سالاد فصل به تأسی از دگرش‌های اجتماعی در دهه ۴۰ و ۵۰ ایران به آفرینش این اثر دست می‌زند. رادی در این نمایشنامه با خلق شخصیت «پروفسور دماغ چُخ بختیار» فروپاشی شخصیت و رگرسیون وی را در برابر طبقه مسلط اجتماعی به نمایش می‌گذارد. این پژوهش بر آن است تا با استفاده از نظریات انتقادی کارل مارکس، گرامشی، پولانی و دیگر منتقدان امر مدرن دو نمایشنامه گوریل پشمالو و هاملت با سالاد فصل را با توجه به بستر فرهنگی به مثابه عملکردهای معنادار بازنمایی بررسی نماید و به تفاوت‌ها و شباهت‌های این دو اثر بپردازد.

واژگان کلیدی: ادبیات تطبیقی، رگرسیون انسانی، گوریل پشمالو، هاملت با سالاد فصل، فرودست

۱- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد ادبیات نمایشی، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس